

Bożena Frączek*
Krystyna Mitrega-Niestroj**

Funkcjonowanie walut alternatywnych na świecie – korzyści i zagrożenia

Wstęp

Wraz z rozwojem współczesnej nowej gospodarki – globalnej, usieciowanej i informacyjnej – powstaje nowy sposób społecznego działania, opartego na współpracy i przekonaniu o słuszności realizacji określonych celów, ważnych dla danej społeczności. Nowoczesne technologie informacyjne i telekomunikacyjne ułatwiają społeczeństwu organizowanie się i integrację. Przejawem tego zjawiska jest m.in. rozwój ekonomii dzielenia (*sharing economy*), która dotyczy również finansów, co przejawia się na przykład w dynamicznym rozwoju walut alternatywnych. Funkcjonowanie takich walut, które są bardzo dobrym przykładem zdolności współczesnych społeczeństw do samoorganizacji, wynika m.in. z przekonania, że dana grupa społeczna nie tylko ma prawo do tworzenia nowej waluty, ale przede wszystkim tworzenia waluty spełniającej jej oczekiwania i najlepiej zaspokajającej potrzeby.

Analiza funkcjonujących obecnie na świecie walut alternatywnych nie jest łatwa, m.in. z uwagi na ich wielkość, różnorodny charakter, dywersyfikację geograficzną i z pewnością emergentny charakter tego zjawiska. Celem artykułu jest przedstawienie genezy i istoty walut alternatywnych, ich rozwoju w ujęciu międzynarodowym, jak również ukazanie korzyści i zagrożeń związanych z funkcjonowaniem tego rodzaju walut. Do zastosowanych metod badawczych należą studia literaturowe, analiza danych historycznych (w tym statystycznych) oraz raportów.

1. Waluty alternatywne – istota, rodzaje i rys historyczny

Walutami alternatywnymi (*alternative currencies*) określa się waluty uzupełniające i współistniejące z walutą narodową w danym kraju. Mogą

---

* Dr, Katedra Bankowości i Rynków Finansowych, Wydział Finansów i Ubezpieczeń, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, bozena.fraczek@ue.katowice.pl, ul. Bogucicka 14, 40-226 Katowice

** Dr, Katedra Bankowości i Rynków Finansowych, Wydział Finansów i Ubezpieczeń, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, krystyna.mitrega-niestroj@ue.katowice.pl, ul. Bogucicka 14, 40-226 Katowice

być tworzone przez osoby prywatne, korporacje lub instytucje, jak również przez władze szczebla centralnego lub samorządowego. Nierzadko pod pojęciem walut alternatywnych rozumie się nie tylko pieniądź, ale również na przykład wymienialne kupony, różnego rodzaju towary, usługi, a nawet takie formy, które polegają na wymianie wiedzy czy umiejętności.

W praktyce często wymiennie z pojęciem walut alternatywnych używa się terminu waluty komplementarne (*complementary currencies*), czyli takie, które uzupełniają funkcjonujący pieniądź krajowy. Uzupełniająca waluta jest swoistą umową, która zakłada używanie innego środka wymiany niż prawny środek płatniczy (tj. waluta krajowa), a najważniejszym celem funkcjonowania takiej waluty ma być umożliwienie połączenia niezaspokojonych potrzeb i niewykorzystanych zasobów [Lietaer, Hallsmith, 2006, s. 2]. Z uwagi na fakt, że najczęściej waluty takie mają zasięg ograniczony do określonego regionu i są stosowane lokalnie, określa się je walutami lokalnymi (*local currencies*) lub walutami społecznościowymi (*community currencies*).

Okazuje się zatem, że nie istnieje jednoznaczność terminologiczna w odniesieniu do pojęcia walut alternatywnych, co należy prawdopodobnie tłumaczyć ich dynamicznym rozwojem, różnorodnością form, uczestników, jak również dywersyfikacją geograficzną. Podobnie rzecz się ma z próbami ich klasyfikacji. Jednym z możliwych podziałów walut komplementarnych jest rozróżnienie czterech podstawowych rodzajów [*Complementary Currencies*, 2012]:

- 1) waluty całkowicie oparte na walucie krajowej, np. SOL we Francji, Lewes Pounds w Wielkiej Brytanii, Eco-Pesa w Kenii, waluty społecznościowe w Brazylii,
- 2) waluty oparte na gwarancjach udzielanych przez członków danego systemu wymiany, np. Time Dollars, różne rodzaje lokalnych systemów wymiany – LETS (Local Exchange Trading System),
- 3) waluty oparte na towarach, np. Mendo Credits w USA, COMAL w Hondurasie, różne rodzaje komercyjnych kuponów,
- 4) waluty oparte na usługach, np. programy dla podróżujących liniami lotniczymi, niektóre rodzaje Regiogeld w Niemczech.

Według Kennedy najważniejszą cechą walut alternatywnych jest fakt, że można je tworzyć, aby zrealizować określone zamiary, a przez to wspierać osiąganie bardzo ważnych celów: społecznych, gospodarczych, kulturalnych czy ekologicznych [Kennedy, 2006, s. 1].

Nierzadko u podstaw powołania nowej waluty alternatywnej znajduje się przekonanie tworzącej je społeczności, że pieniądź przez nią wykreowany będzie lepiej odpowiadał jej oczekiwaniom i potrzebom. Należy zauważyć, że takie przekonanie jest częściowo zgodne z koncepcją upatrującą przyczyn powstania pieniądza w historii ludzkości w celach społecznych, które łączą społeczne źródła pieniądza ze stosunkami międzyludzkimi i z ludzkimi potrzebami. Oczywiście przyczyn rozwoju walut komplementarnych nie można jedynie zawężyć do motywów społecznych¹.

Koncepcja walut alternatywnych nie jest nowa, uważa się nawet, że towarzyszy społecznościom od setek, a może i tysięcy lat. W XX w. eksperymenty z tego typu walutami były wprowadzane w latach 30. w czasie Wielkiego Kryzysu, np. w USA, ale również w Europie. Szczególnie interesującym historycznym przykładem waluty alternatywnej jest wörgl schilling oparty na alternatywnej koncepcji ekonomisty Silvio Gesella². W latach powojennych koncepcje walut alternatywnych były wspierane i wykorzystywane przez kontrkulturę kontestacyjną II połowy lat 60. i początku lat 70., jednak nie zakończyły się wprowadzeniem trwale funkcjonujących rozwiązań. Znaczącym wydarzeniem dla rozwoju walut alternatywnych było zainicjowanie przez Michaela Lintona w 1983 r. w Kanadzie (Courtenay) lokalnego systemu walutowego – LETS³.

Koniec XX w. i początek XXI w. to okres dynamicznie rozwijających się walut alternatywnych i lokalnych systemów walutowych. Jedną

¹ Można skłonić się także ku przekonaniu, że twórcom walut alternatywnych nieobca jest nominalistyczna teoria pieniądza, doszukująca się jego istoty nie w jego wewnętrznej wartości (materii), ale powszechnie uznawanej wartości abstrakcyjnej. Można również pójść dalej i stwierdzić, że zwolennicy takich walut będą zgadzać się z konwencyjną teorią pieniądza, która mówi, że pieniądź powstaje na podstawie społecznego porozumienia, umowy społecznej – przewidującej uznanie określonego środka za pieniądź [Schaal, 1996, s. 24-25]. Należy jednak podkreślić, że w przypadku walut alternatywnych nie zawsze będzie to pieniądź w rozumieniu tradycyjnym.

² Waluta wprowadzona lokalnie w 1932 r. austriackim mieście Wörgl miała przeciwdziałać negatywnym skutkom kryzysu, a zwłaszcza rosnącemu bezrobociu i zapaści lokalnej przedsiębiorczości. Eksperyment spowodował dynamiczny rozwój lokalnej gospodarki, jednak nie został zaakceptowany przez bank centralny (który z pewnością widział w nim zagrożenie dla własnego monopolu) i zakończył się w 1933 r. [Brzozowiec, 2012, s. 52 i 54].

³ Ten innowacyjny system, zbudowany na sieci komputerowej, opierał się na quasi-walucie (Green Dollars), która pozostawała w pewnej relacji do oficjalnego środka płatniczego; nie był to jednak pieniądź w sensie fizycznym, nie stosowano odsetek – ani od kredytów, ani od kwot na rachunkach uczestników sieci [Reichel, 2007, s. 1].

z przyczyn tych zjawisk jest zapewne fakt, że wpisują się one bardzo dobrze w nowy model ekonomiczny, jakim jest ekonomia dzielenia (*sharing economy*), nazywana również konsumpcją społecznościową (*collaborative consumption*). Zakłada on dzielenie się zasobami i współpracę, a nie typowy dla gospodarki rynkowej priorytet posiadania i konkurencji. Ekonomia dzielenia coraz powszechniej dotyczy również finansów, o czym może świadczyć na przykład rozwój bankowości p2p czy właśnie społecznościowych ruchów dotyczących nowych rozwiązań w sferze pieniądza i rozliczeń pieniężnych. Innowacyjne rozwiązania w zakresie walut komplementarnych są przejawem rozwoju społeczeństwa sieci, opartego na cyfrowych technologiach komunikacji sieciowej i zarządzania dystrybucją informacji, pozwalających m.in. na kompresję czasowo-przestrzenną, deterytorializację, decentralizację oraz interaktywną komunikację, która sprzyja zarówno szybkiej identyfikacji potrzeb, jak i ich zaspokajaniu [Barney, 2008, różne strony].

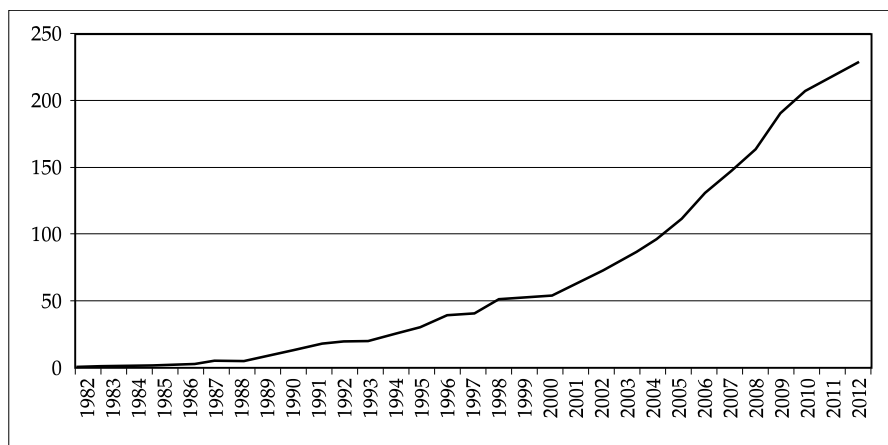
2. Rozwój walut alternatywnych na świecie

Rozwiązania w zakresie funkcjonowania walut alternatywnych są bardzo różnorodne – tak pod względem rodzajowym, jak i geograficznym. Niemożność zgromadzenia pełnych danych skutkuje trudnością ich analizy. Najczęściej w literaturze przywołuje się na badania Lietaera i Kennedy, którzy oceniają, że w 2007 r. na świecie funkcjonowało około 2,6 tys. walut komplementarnych, w tym 55% w Europie, 36% w Japonii, 5% w USA i Kanadzie, 3% w Australii i Nowej Zelandii i tylko 1% w innych krajach. W ostatnich latach daje się również zauważyć pojawianie się takich walut w krajach rozwijających się [*Complementary Currencies*, 2012].

Próby gromadzenia i systematyzowania danych podejmują organizacje zaangażowane w rozwój walut alternatywnych, jak np. Community Exchange Systems czy Complementary Currency Resource Center. Korzystając ze zbiorów danych tego ostatniego podmiotu, dokonano analizy rozwoju rynku walut alternatywnych na podstawie zarejestrowanych systemów.

Niewątpliwie rozwój walut alternatywnych na świecie trwa i nabrął przyspieszenia w ciągu ostatnich 10 lat (zob. rys. 1).

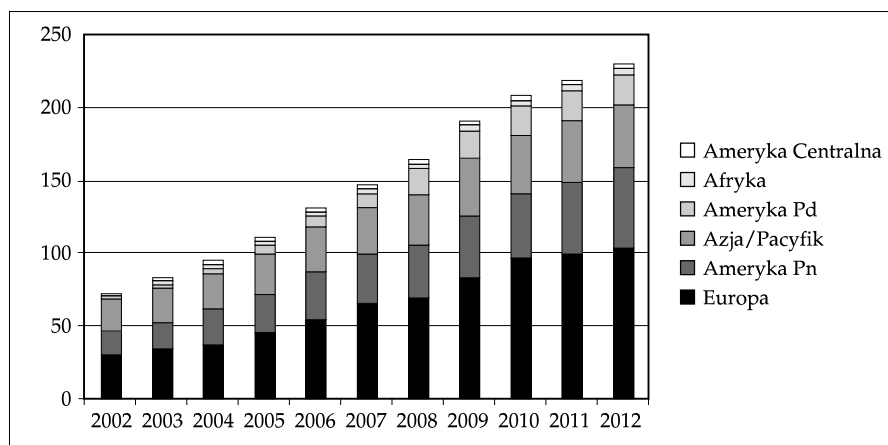
Rysunek 1. Liczba funkcjonujących systemów lokalnej wymiany w latach 1982–2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [www.complementarycurrency.org..., dostęp dnia 7.05.2013].

Warto zwrócić uwagę na to, że rozwój walut alternatywnych nie odbywa się w jednakowym zakresie we wszystkich regionach świata. Na podstawie dostępnych danych można stwierdzić, że w największym zakresie rozwija się w Europie (zob. rys. 2).

Rysunek 2. Regionalny rozwój systemów wymiany lokalnej

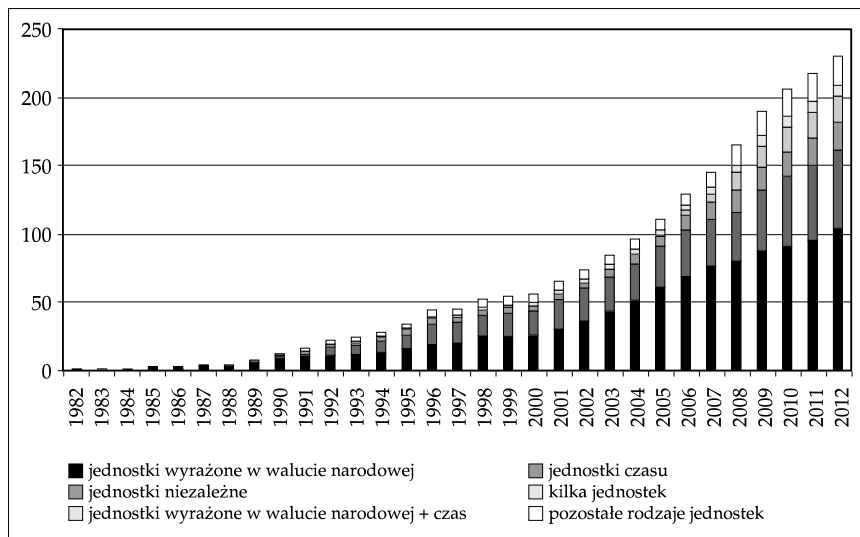

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [www.complementarycurrency.org..., dostęp dnia 7.05.2013].

Również rodzaj stosowanych jednostek świadczy o dużych możliwościach walut alternatywnych w zakresie ich konstrukcji i funkcjonowania

(zob. rys. 3). Wśród stosowanych jednostek walut alternatywnych na szczególną uwagę zasługują jednostki wyrażone w walucie narodowej oraz jednostki czasu⁴.

Rysunek 3. Rozwiązania w zakresie rodzajów jednostek w systemach lokalnej wymiany

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [www.complementarycurrency.org..., dostęp dnia 7.05.2013].

Na podstawie zaprezentowanych danych, jak również opierając się na dostępnych badaniach (np. przeprowadzonych przez Pfajfara, Sgro i Wagnera), można stwierdzić, że ekspansja walut alternatywnych dokonuje się głównie w krajach wysokorozwiniętych, a głównymi determinantami ich rozwoju są: ogólny poziom rozwoju gospodarczego oraz stan sektora finansowego [Pfajfar i inni, 2012]. Można jednak rozważyć, jak doświadczenia trwającego od 2008 r. okresu niestabilności finansowej i wzrost gospodarczy krajów rozwijających się wpłyną na funkcjonowanie walut alternatywnych w przyszłości.

⁴ Warto także wspomnieć o rozwiązaniach takich jak: bony, jednostki towarów, metale szlachetne, siła robocza za godzinę, a nawet żywność (np. sardynki), które zostały zaliczone do grupy pozostałych rodzajów jednostek.

3. Pozytywne i negatywne aspekty funkcjonowania walut alternatywnych

Analiza długiej listy zalet walut alternatywnych może być przeprowadzona przez pryzmat realizowanych celów, wśród których na uwagę zasługują cele społeczne, ekonomiczne i terytorialne [Williams, 1996, s. 87]. Realizacja celów terytorialnych polega na wspieraniu i budowaniu lokalnych społeczności oraz wzmacnianiu tożsamości regionalnej. Cele społeczne obejmują wiele obszarów, do których zalicza się najczęściej: walkę z bezrobociem oraz poprawę opieki socjalnej, wspieranie inicjatyw kulturalnych, edukacyjnych i ekologicznych. Cele ekonomiczne dotyczą w szczególności wspierania regionalnego rozwoju gospodarczego. Poszczególne cechy walut alternatywnych stanowiące ich mocne strony wspomagają realizację wielu celów jednocześnie. Podobnie jednak jak samych walut alternatywnych, tak i ich zalet nie sposób ująć w sztywnych ramach. Warto jednak przybliżyć te najważniejsze, do których zalicza się:

1. Elastyczność konstrukcji.
2. Możliwość połączenia niewykorzystanych zasobów z realizacją niezaspokojonych potrzeb społecznych, ekonomicznych, ekologicznych, kulturalnych oraz edukacyjnych.
3. Sposób wzmacniania poczucia wspólnoty i nawiązywania więzi lokalnych.
4. Stymulowanie wielkości (wzrostu) konsumpcji.
5. Wzrost obrotu środkami pieniężnymi i możliwość wspomaganie lokalnego rozwoju gospodarczego.
6. Możliwość wspomaganie lokalnych społeczności w okresie kryzysu czy spowolnienia gospodarczego.
7. Wspomaganie akcji charytatywnych.

Ważną zaletą walut alternatywnych jest elastyczność ich konstrukcji. Zleceniodawcy ich emisji decydują o warunkach, a w szczególności skali i zakresie ich funkcjonowania. Pozwala to na realizację przemyślanego połączenia niewykorzystanych zasobów z realizacją niezaspokojonych potrzeb na danym obszarze. Niewykorzystane zasoby mogą wynikać z bardzo wielu przyczyn. Zalicza się do nich chętnych do pracy bezrobotnych, nieużywane okresowo składniki majątku publicznego oraz pracowników organizacji non-profit. Za pośrednictwem walut komplementarnych lokalne społeczności mogą realizować wiele niezaspokojonych dotychczas potrzeb. Najczęściej zalicza się do nich opiekę nad osobami starszymi i młodzieżą (potrzeby społeczne), zwiększenie zatrudnienia

i wspieranie rozwoju lokalnych firm (potrzeby ekonomiczne) oraz wspieranie lokalnych organizacji non-profit skupiających się na działaniach ekologicznych, kulturalnych czy edukacyjnych. Waluty komplementarne mogą być zatem wykorzystane jako innowacyjne narzędzia tam, gdzie są potrzebne, pod warunkiem, że szeroko rozumiani uczestnicy systemów są gotowi do działania (współdziałania).

Zasadniczo systemy walut alternatywnych powinny lepiej funkcjonować w społecznościach zintegrowanych, w których nie występują trudności z komunikowaniem potrzeb. Nie oznacza to jednak, że systemy te nie sprawdzają się na obszarach o niskim poczuciu wspólnoty. Zasady funkcjonowania walut alternatywnych sprzyjają nawiązywaniu i pogłębianiu więzi lokalnych. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy ludzie niemający już środków finansowych realizują wymianę swoich usług i towarów za pomocą lokalnych systemów wymiany (LETS) [Aldridge, Patterson, 2002, s. 370-381]⁵.

Ponieważ waluty alternatywne nie stanowią środka tezauryzacji, można je wykorzystać jako bodziec do zwiększenia popytu. Skala tych działań jest uzależniona od warunków emisji waluty alternatywnej, zwłaszcza wielkości emisji wpływającej na strukturę rodzaju waluty (alternatywnej i rzeczywistej) wykorzystywanej w określonym obszarze.

Lokalna skala funkcjonowania walut alternatywnych może sprzyjać poprawie cyklu gospodarczego na danym terytorium. Umożliwia to realizacja funkcji pieniądza (walut komplementarnych) jako środka cyrkulacji i środka wymiany – zwłaszcza w sytuacji, gdy podaż pieniądza rzeczywistego jest ograniczona. Jest to istotne zwłaszcza w warunkach pogorszenia koniunktury na rynku, czemu zwykle towarzyszy niedobór pieniądza rzeczywistego oraz utrudniony dostęp do kredytu. Stąd obrót walutami alternatywnymi rośnie w czasie kryzysu i maleje w czasie boomu gospodarczego. W ten sposób pieniądz alternatywny przeznaczony do wspierania lokalnych transakcji gospodarczych może przyczynić się do lokalnego rozwoju gospodarczego, a tym samym zwiększenia dobrobytu gospodarczego w obszarze funkcjonowania. Ponadto bardzo ważnym skutkiem ograniczonej skali działania walut alternatywnych jest

---

⁵ Co więcej, nierzadko funkcjonowanie tych systemów przyczynia się do ograniczania istniejących barier nieśmiałości, nieufności i wyobcowania. Pojawienie się pieniądza lokalnego może zaszczepić terytorialną i kulturalną tożsamość, co także zwiększa poczucie bezpieczeństwa i akceptacji.

to, że dochód wypracowany z ich udziałem częścię pozostaje w lokalnych społecznościach⁶.

Dodatkowo waluty alternatywne mogą stanowić element promocji obszarów, w obrębie których funkcjonują, gdyż mogą być postrzegane jako ciekawostka i atrakcja turystyczna (np. Salt Spring Dollars w Kanadzie).

Waluty alternatywne mogą, zwłaszcza w obszarze swojego funkcjonowania, ograniczyć negatywne społeczno-gospodarcze skutki kryzysu finansowego i jednocześnie przyczynić się do stabilizacji systemów gospodarczych oraz wspomóc utrzymanie ochrony socjalnej. Przykładami takich inicjatyw walutowych w obliczu kryzysu jest waluta TEM w Grecji (Lokalna Jednostka Alternatywna) czy rozwój Hiszpańskiej Sieci Banków Czasu.

Inną zaletą walut alternatywnych jest możliwość takiego ich skonstruowania, aby od każdej transakcji dokonanej za ich pośrednictwem była przekazywana na cele charytatywne określona (najczęściej procentowo) kwota. Zebrane kwoty są przeznaczane na wspomaganie wielu akcji społecznych, ekologicznych, edukacyjnych itp.

Pomimo długiej listy zalet waluty alternatywne nie są pozbawione wad i zagrożeń związanych z ich funkcjonowaniem. Należą do nich:

- brak zaufania do systemu,
- dyskomfort ujemnego salda na rachunku,
- ograniczona realizacja funkcji pieniądza,
- ograniczona skala funkcjonowania w odniesieniu do określonych podmiotów,
- niebezpieczeństwo niekontrolowanego opuszczania systemu przez jego uczestników,
- niebezpieczeństwo destabilizacji walutowej w regionie,
- wysokie wymagania kadrowe i technologiczne,
- konieczność zaangażowania wielu podmiotów,
- dodatkowe opłaty.

Słabą stroną walut alternatywnych, a zarazem barierą ich rozwoju jest brak zaufania do systemu, zwłaszcza w początkowej fazie jego funkcjonowania. Ludzie często nie wierzą w swoje możliwości i potencjał możliwy do zaoferowania. Największą obawę budzi jednak kontakt z nie-

⁶ Warto wspomnieć, że na przykład w wyniku stosownego porozumienia odpowiednich władz lokalnych waluta alternatywna może funkcjonować w obrębie kilku miast i podległych im gmin.

znajomymi oraz ograniczona anonimowość przy zawieraniu transakcji, w przypadku systemów, w których transakcje są rejestrowane (np. w przypadku LETS) [Croall, 1997, s. 48-55].

Problemem dla korzystających z systemów lokalnej wymiany są ujemne salda na rachunku. Zobowiązania względem społeczeństwa, jakie z nich wynikają, nie są do końca zrozumiałe, dlatego mogą stanowić problem dla poszczególnych osób, pomimo tego, że nie pociągają za sobą konieczności płacenia odsetek. Skutkuje to tym, że w wielu przypadkach pozyskanie nowych uczestników i utrzymanie dotychczasowych jest bardzo trudne.

Ograniczony rozmiar funkcjonowania i wpływu walut alternatywnych oznacza, że nie można nimi płacić poza określonym obszarem, co stanowi poważne ograniczenie dla samej waluty (jako środka płatności). Konstrukcja walut komplementarnych nieposiadających pokrycia w towarach może spowodować trudności z porównywaniem cen (brak realizacji funkcji pieniądza jako miernika wartości). W związku z tym mogą wynikać trudności w ustaleniu wiarygodności takiego systemu.

Za wadę funkcjonowania walut alternatywnych uważa się brak zainteresowania ze strony korporacji międzynarodowych. Powodem są utrudnienia w przeprowadzaniu operacji finansowych oraz ewidencja prowadzonej działalności w związku zastosowaniem dodatkowej (nowej) jednostki waluty.

Zagrożeniem związanym z funkcjonowaniem wzajemnych systemów wymiany, działających bez gotówki początkowej, na podstawie stanu rachunku (który jest uznawany lub obciążany w zależności od rodzaju działań prowadzonych przez danego uczestnika), jest niebezpieczeństwo celowego opuszczenia systemu przez uczestnika z ujemnym saldem.

Podkreślana często możliwość wspomagania lokalnego rozwoju gospodarczego za pośrednictwem walut alternatywnych nie zawsze przynosi oczekiwane efekty. Czasem dochodzi do sytuacji, w której wywołany wzrost gospodarczy jest krótkotrwały, a wykorzystywanie walut alternatywnych w dłuższej perspektywie prowadzi do destabilizacji walutowej w regionie.

Prawidłowe funkcjonowanie walut alternatywnych wymaga zarządzania systemem w sposób prawidłowy i profesjonalny. Potrzebni są wykwalifikowani księgowi i menedżerowie, obdarzeni zaufaniem i reprezentujący interes wspólnotowy [Lietaer, Hallsmith, 2006, s. 1], dbający o profesjonalny wizerunek systemu oraz osoby, które umieją zarządzać

podają pieniądze i potrafią na bieżąco prowadzić oraz kontrolować system w celu zapewnienia jego sprawności i ciągłości⁷.

Kolejną słabą stroną stosowania walut alternatywnych są dodatkowe opłaty, na jakie mogą być narażeni uczestnicy obrotu tymi walutami. Do opłat tych należą m.in. opłaty za otwarcie rachunku (choć mogą wystąpić dotacje w przypadku uruchamiania systemu), stałe opłaty za możliwość uczestniczenia w systemie, opłaty od nadmiernych dodatnich sald lub od zbyt długiego przetrzymywania środków na rachunku, opłaty od przeprowadzanych transakcji oraz opłaty telefoniczne.

Zakończenie

Rozwój walut alternatywnych jest bez wątpienia jednym z najciekawszych zjawisk we współczesnych stosunkach finansowych, ale również przykładem zachodzących w relacjach społecznych zmian, które są przejawem rozwoju społeczeństwa sieci.

Waluty takie zdają się dziś być swoistą odpowiedzią społeczeństwa na zagrożenia związane z globalizacją, a ostatnio z następstwami światowego kryzysu finansowego i kryzysu w strefie euro. W przekonaniu twórców i użytkowników walut alternatywnych mogą one wspomóc rozwiązanie wielu problemów społeczno-gospodarczych. Innowacyjne rozwiązania w zakresie walut komplementarnych nie byłyby współcześnie możliwe bez rozwoju technologii informacyjnych, które są ważnym czynnikiem kreowania rynku tych walut (np. Bitcoin).

Funkcjonowanie walut alternatywnych wiąże się z wieloma korzyściami, do których zaliczyć można m.in. ich elastyczną konstrukcję dopasowaną do potrzeb danej społeczności, możliwość połączenia niewykorzystanych zasobów z realizacją niezaspokojonych potrzeb społecznych, ekonomicznych, ekologicznych, kulturalnych oraz edukacyjnych. Rozwój walut alternatywnych ma szczególne znaczenie dla społeczności lokalnych. Waluty alternatywne mogą być istotnym instrumentem aktywizacji tych społeczności, a przez to wspierać rozwój lokalny, który będzie kierowany przez społeczność i będzie realizował jej cele.

Waluty alternatywne nie są również wolne od zagrożeń, takich jak na przykład brak zaufania do systemu, ograniczona realizacja funkcji pieniądza czy niebezpieczeństwo destabilizacji walutowej w regionie lub też pojawienie się baniek spekulacyjnych. Funkcjonowanie takich walut

⁷ Równie ważne jest dostosowanie do kosztownych wymogów technologicznych, co oznacza konieczność poniesienia określonych kosztów zakupu i obsługi tych urządzeń.

może zatem generować ryzyko dla stabilności systemu finansowego i – w dalszej perspektywie – gospodarczego. Skutkować może to ewentualnymi działaniami władz zmierzającymi do regulacji i nadzoru rynku walut alternatywnych w przyszłości, co oczywiście może mieć daleko idące konsekwencje dla ich rozwoju.

Literatura

1. Aldridge T., Patterson A. (2002), *LETS get real: Constraints on the development of Local Exchange Trading Schemes*, „Area”, 34 (4), www.shura.shu.ac.uk/1295/2/TA%2526AP_Areafinal.pdf, dostęp dnia 23.01.2013.
2. Barney D. (2008), *Spółeczeństwo sieci*, Wydawnictwo Sic!, Warszawa.
3. Brzozowiec D. (2012), *Cud w mieście Wörgl*, „Nowoczesny Bank Spółdzielczy”, nr 7-8, s. 52 i 54.
4. *Complementary Currencies*, www.p2pfoundation.net/Complementary_Currencies, dostęp dnia 28.12.2012.
5. Croall J. (1997), *Lets Act Locally. The Growth Of Local Exchange Trading Systems*, Calouste Gulbenkian Foundation, London.
6. Kennedy M. (2006), *Complementary currencies. New Paths to Sustainable Abundance*, www.margritkennedy.de/media/art_en_complementary_currencies_54.pdf, dostęp dnia 28.12.2012.
7. Lietaer, B.A., Hallsmith G. (2006), *Community Currency Guide. Global Community Initiatives*, www.global-community.org/gc/newsfies/25/Community%20Currency%20Guide.pdf, dostęp dnia 17.01.2013.
8. Pfajfar D., Sgro G., Wagner W. (2012), *Are alternative currencies a substitute or a complement to fiat money? Evidence from cross-country data*, „International Journal of Community Currency Research”, vol. 16, s. 45-56.
9. Reichel J. (2007), *Lokalny recykling pieniądza*, www.tvk.wroc.pl/~tvk072a/zielpara/reich.php, dostęp dnia 20.01.2013.
10. Schaal P. (1996), *Pieniądz i polityka pieniężna*, PWE, Warszawa.
11. Williams C. (1996), *The New Barter Economy: An Appraisal of Local Exchange and Trading Systems (LETS)*, „Journal of Public Policy”, vol. 16, issue 01, p. 87.

Streszczenie

Opracowanie przedstawia problem funkcjonowania walut alternatywnych na świecie. Jego celem jest próba przybliżenia problemu walut alternatywnych oraz ukazanie związanych z nimi korzyści i zagrożeń. W opracowaniu przedstawiono definicję walut alternatywnych, ich typologię, przesłanki tworzenia oraz

rys historyczny. Dokonano interpretacji dostępnych danych obrazujących rozwój takich walut na podstawie zarejestrowanych systemów oraz analizy korzyści i zagrożeń związanych z funkcjonowaniem współczesnych walut alternatywnych na świecie.

Słowa kluczowe

waluty alternatywne, waluty komplementarne, lokalne systemy wymiany

Functioning of alternative currencies in the world – chances and threats (Summary)

The article presents the problem of functioning of alternative currencies in the world. Its aim is an attempt to introduce the problem of alternative currencies closer and show the benefits and threats connected with them. In the article a definition of alternative currencies, their typology, premises of creating and an outline of the history are presented. The interpretation of available data depicting the development of such currencies based on registered systems is made and then the analysis of the benefit and threats associated with functioning of contemporary alternative currencies in the world is carried out.

Keywords

alternative currencies, complementary currencies, local exchange trading system

